

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Miljøvernnavdelingen

Sendes på e-post til:

Det interkommunale skadefellingslaget i Aust-Agder
v/ Geir Håland Moe, Simonstad 269,
4868 Selåsvatn

Aust-Agder Bondelag
Postboks 298
4663 Kristiansand S

Aust-Agder Sau & Geit
v/ leder Kåre Blålid, Trøe
4790 Lillesand

Aust-Agder Bonde- og Småbrukarlag
v/ leder Kjell Gunnar Blakstad, Rykeneveien 654,
4824 Bjorbekk

Øvrige kopimottakere,
se adresseliste

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2016/14165

Dato
19.9.2016

Skadefellingstillatelse på ulv i deler av Aust-Agder i perioden fra og med 18. september kl. 17:00 til og med 30. september 2016.

Fylkesmannen gir, på eget initiativ, skadefellingstillatelse på 1 ulv. Tillatelsen gjelder kommunene Åmli, Froland, Birkenes, Iveland, Evje og Hornnes og Bygland i Aust-Agder med virkning fra og med 18. september kl. 17:00 til og med 30. september i år. Bakgrunnen for tillatelsen er skader på sauer og lam og fortsatt beitesesong for bufe i fylket.

Fellingstillatelsen gis til det interkommunale skadefellingslaget i Aust-Agder.

Fylkesmannens avgjørelse kan etter forvaltningslovens §§ 28 og 29 påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker fra vedtaket er kjent. Klagen sendes til Fylkesmannen.

Vi viser til:

- Vedtak om betinga kvote for skadefelling av rovvilt i region 2 av 20.5.2016. I perioden 1.6.2016-15.2.2017 kan fylkesmennene i region 2 gi skadefellingstillatelser på ulv innenfor en kvote på 2 ulv.
- Muntlig skadefellingstillatelse gitt til det interkommunale skadefellingslaget i Aust-Agder 18. september.
- Skader på sau og lam i Tovdal undersøkt av Statens naturoppsyn (SNO) 18. september. 3 sauer og 2 lam vurderes som antatt drept av ulv. 1 sau og 1 lam ble funnet skadd og i live.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 første ledd b) og overgangsbestemmelser i § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) §§ 1 og 3.

Naturmangfoldloven § 1 (formål):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

«Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk
a) for å beskytte naturlig forekommende planter, dyr og økosystemer,
b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,
c) for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning,
Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.(...)»

Rovviltforskriften § 1 (formål):

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 9 (Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):

«Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnden, jf. forskriften § 8, eller Direktoratet for naturforvaltning, jf. § 13. Fylkesmannen kan delegerer sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) områdets betydning som beitemark*
- b) skadenes omfang og utvikling*
- c) potensialet for fremtidige skader*
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak*

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.»

Rovviltforliket 2011

Rovviltforliket sommeren 2011 understreker at:

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsetningen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølgingen av denne.»

Videre i forliket står det bl.a. at:

«Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsgrunnlag i landbruket i områder med rovvilt. Forlikspartene viser til den todelte målsetningen etter rovviltforliket fra 2004, og utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konflikten mellom dem blir større enn nødvendig ...Rovviltforvaltningen må baseres på en politikk der hensynet til å sikre overlevelse av alle de store rovviltartene i norsk natur må kombineres med en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet innenfor den todelte målsetningen.»

Det understrekes også i punkt 2.2.19 i rovviltforliket at:

«Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd..»

Brev fra Klima- og miljødepartementet av 28.04.2014

I brev fra ministeren sies bl.a.:

- *Et tydeligere skille mellom soner skal innebære at vi skal ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder.*
- *Forvaltning av ulv er nå et særlig aktuelt og krevende tema i flere sammenhenger.*
- *Jeg vil likevel be samtlige forvaltningsmyndigheter i rovviltforvaltningen om å ha høy beredskap og tett oppfølging slik at vi så langt det er mulig sikrer at uttak av rovvilt gjennomføres i prioriterte beiteområder for å redusere konfliktnivået.*

Fylkesmannens vurdering

Oppsummering av skadesituasjoner der ulv har vært skadegjører i Tovdal / Kallingsheiaområdet og omegn den siste tida:

- Fylkesmannen fikk 18. september melding fra SNO om at 3 døde sauer og 2 døde lam i Tovdal ble vurdert som antatt tatt av ulv. Skadene var da om lag et døgn gamle. Det ble også i samme område funnet 1 skadet sau og 1 skadet lam. Disse ble ikke avlivet. Under søk etter skadde dyr ble det i tillegg funnet 1 lam i vann (oppløst) samt beinrester etter 3 andre dyr.
- Fylkesmannen fikk 12. september melding fra SNO om at det var funnet 1 dødt lam i vann. Dette ble vurdert som antatt tatt av ulv. Dyret hadde da ligget i vann flere dager.
- Fylkesmannen fikk 11. september melding fra SNO om 5 sau/lam på Longeraksheia i Bygland. Disse hadde skader som ble vurdert som usikre ulveskader.

Ut fra dette vurderer vi det som at det har vært flere skadesituasjoner forårsaket av ulv i løpet av de siste to ukene.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis

naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 2.

Fylkesmannen legger til grunn at denne beslutningen blant annet bygger på kunnskap om ulvens bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldlovens § 8.

Fylkesmannen har benyttet eksisterende kunnskap om ulv i behandlingen av saken, jf. § 8. Vinterens ulvesporinger og DNA analyser har dokumentert at det ble født sju ulvekull i helnorske revir i 2015. I tillegg er det født ulvevalper i fire revir med utstrekning på tvers av riksgrensen mellom Norge og Sverige og 32 kull i helsvenske revir. Så langt er det for perioden fra 1. oktober til 15. april dokumentert 92-93 ulver innenfor Norges grenser. Av disse er 61 dyr så langt påvist kun på norsk side av riksgrensen mens minst 25 dyr holder til i grenserevir på tvers av riksgrensen. 6-7 ulver har fortsatt uavklart grensestatus. Det har altså vært en betydelig økning i antall helnorske ulver, fra 33-35 påviste individer vinteren 2015. Bestandsmålet for ulv i Norge er 4–6 ynglinger per år, hvorav 3 skal være helnorske ynglinger, også ynglinger utenfor ulvesonen teller med. Ynglinger i grenserevir skal telle med på en faktor på 0,5.

Vi viser til ovenstående og anser at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldlovens § 8, er tilstrekkelig ivaretatt. Føre-var prinsippet kommer til anvendelse i situasjoner der man ikke har slik kunnskap, jf. naturmangfoldlovens § 9.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen ulv utsettes for, jf. naturmangfoldlovens § 10. Utover enkelte påkjørsler, ulovlig jakt og tilfeller av sjukdommer skjer avgang av ulv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse, og anses ikke som relevant her.

I henhold til Stortingets vedtak (2004) skal det ikke være ynglende ulv i rovviltregion 2, og store deler av Aust-Agder anses å være prioriterte beiteområder. Klima- og miljødepartementet har i flere brev poengtert viktigheten av en differensiert forvaltning av ulv, og påpekt at terskelen for å gi fellingstillatelse på ulv skal være lav ved fare for skade i prioriterte beiteområder. Når det gjelder genetisk viktige individer og hensynet til skadefelling skriver direktoratet:

«Miljødirektoratet viser til avtalen mellom Klima og miljødepartementet og Miljødepartementet i Sverige av august 2011 om forvaltning av genetisk verdifulle individer. Det kan ikke forutsettes at ethvert genetisk verdifullt individ i populasjonen kan identifiseres til enhver tid, for eksempel ved akutte skader på sau og tamrein på sommeren, eller i områder uten snødekke. Skadegjørende individ bør likevel, så langt det er mulig, identifiseres for i størst mulig grad å fastslå genetisk status.»

I høyfjellet er hovedsankingen nå unnagjort. I lavereliggende områder (som her) brukes imidlertid september og starten av oktober på å samle flokkene på innmarksbeiter og inngjerdede utmarksbeiter. Næringsorganisasjoner er varslet om skadene, og lokallagsledere og dyreeiere er oppfordret til å ha ekstra tilsyn med sine besetninger. Skadeområdets plassering sentralt i Agderfylkene og fortsatt beitesesong i lavereliggende områder tilsier at skadepotensialet i ukene framover er stort. Når vi sammenholder dette med kunnskapen om ulvens evne til å bevege seg raskt over lange avstander ser vi ikke at det er praktisk mulig å

gjennomføre andre forebyggende tiltak som i tilstrekkelig grad kan forhindre skader, jf. rovviltforskriften § 9 annet ledd bokstav d.

Området der skadene er funnet ligger i sentrale saueområder i Åmli kommune. Det grenser også opp mot sentrale beiteområder i Froland, Evje og Hornnes og Bygland kommuner. Med erfaring fra tidligere skadesituasjoner, og at vi i dette tilfellet forholder oss til streifende ulv, ser vi at skadefellingstillatelsen bør omfatte kommunene Åmli, Froland, Birkenes, Iveland, Evje og Hornnes og Bygland for å være funksjonell. Med bakgrunn i dette har vi valgt å gi tillatelsen denne geografiske avgrensningen.

Vi anser faren for videre skade på bufe mot slutten av beitesesongen for å være svært stor. Fylkesmannen legger i sin vurdering vekt på det store skadepotensialet, fylkets betydning som prioritert beiteområde opp mot det en vet om bestandssituasjonen for ulv og forskriftens krav om differensiert forvaltning.

Fylkesmannens vedtak

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder gir tillatelse til skadefelling av 1 ulv i perioden fra og med 18. september kl. 17:00 til og med 30. september 2016. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b og § 77 jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 1 og 3.

Det knyttes følgende vilkår til skadefellingstillatelsen:

1. Tillatt område for felling er avgrenset til kommunene Åmli, Froland, Birkenes, Iveland, Evje og Hornnes og Bygland i Aust-Agder fylke. Dersom behov vil sonen for tillatelse kunne utvides raskt.
2. Tillatelsen gjelder fra og med 18. september kl. 17:00 til og med 30. september i år.
3. Fellingstillatelsen er gitt til interkommunalt skadefellingslag i Aust-Agder ved leder Geir Håland Moe. Leder av skadefellingslaget er ansvarlig for at det foreligger lister over alle deltakere i fellingsforsøk. Kopi av listen sendes Fylkesmannen. Ansvarlig fellingsleder kan, dersom det vurderes som aktuelt, selv ta kontakt med SNO for eventuell bistand. SNO vil vurdere eventuelle henvendelser bl.a. med bakgrunn i egen kapasitet.
4. Deltakere i fellingslaget skal ha avlagt godkjent skyteprøve for bruk av rifle på storvilt, seinest i 2015 og være registrerte lisensjegere i jegerregisteret. Alle deltakere i fellingslaget skal være kjent med dette brevets innhold, samt de generelle gjeldende bestemmelser i rovviltforskriften og forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst.
5. Det skal kun nyttes våpen og ammunisjon som tilfredsstillende krav til ulv, jf. forskrift av 22. mars 2002 om utøvelse av jakt og fangst.
6. Det gis adgang til å postere i bil på følgende vilkår under fellingsforsøket (jf. rovviltforskriften § 9):
 - Det er anledning til å postere i bil langs veger som er stengt og låst med bom i hele fellingsområdet.
 - Under transport skal våpen i bil være tomt for ammunisjon, og våpenet skal være nedpakket i futteral, bag eller veske.

- Motor og lys skal være avslått når bilen brukes til postering.
- Samtlige kjøretøy som blir benyttet til dette formål skal ha godt synlig merking som tydelig informerer om at fellingsforsøk pågår, og at kjøretøyet og de som benytter seg av det deltar i fellingsforsøket.
- Skadefellingslaget skal ta alle forhåndsregler for å ivareta allmennhetens sikkerhet i forbindelse med bruk av bil til postering under fellingsforsøket.

7. Alle tilfeller hvor dyr påskytes, såres eller felles skal uten opphold meldes til Statens Naturoppsyn (tlf. 482 54803), Fylkesmannen i Aust- Vest-Agder (tlf. 409 16574 og nærmeste politimyndighet).
8. Ansvarlig fellingsleder skal rapportere etter hvert fellingsforsøk direkte til Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder, per mobil på tlf. 409 16574.
9. Felling og forsøk på felling i henhold til denne tillatelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.
10. Ulv felt i medhold av denne tillatelsen er viltfondets eiendom. Etter § 16 i forskrift om forvaltning av rovvilt, skal jeger framvise felt dyr til SNO for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, og jeger skal kunne påvise fellingssted etter anmodning fra SNO, politi eller Fylkesmannen.
11. Dersom kvoten som er satt for betingede skadefellingstillatelser for ulv i region 2 fylles, vil tillatelsen umiddelbart bli inndradd.
12. Direkte kostnader og dokumenterte utgifter til felling i prioriterte beiteområder kan etter søknad dekkes med inntil kr 15 000 ved første gangs iverksettelse i henhold til rovviltforskriften § 9.
13. I henhold til rovviltforskriften § 9a skal deltakere fra kommunale fellingslag få godtgjøring knyttet til fellingsforsøket. Fylkesmannen legger til grunn at fellingsforsøket gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte. Det settes en økonomisk ramme på kr. 30 000,- til denne skadefellingen. Utgangspunktet er en sats på kr. 1400,- pr. deltaker pr. døgn. Dersom det er omstendigheter som gjør at fellingen ikke kan gjennomføres innenfor denne rammen må fellingsleder ta kontakt med Fylkesmannen og avklare ev. økning av rammen.

Leder av skadefellingslaget må sørge for at deltakerne i fellingslaget fører timelister og oversikt over kjørte kilometer mv. En slik fellingslogg skal sendes til Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder etter fellingstillatelsens utløp.

Rovviltnemnda og berørte parter i Aust-Agder orienteres i dag om dette vedtaket. Orientering vil bli lagt ut på fylkesmannens nettsider.

Klageadgang

Vedtaket kan innen tre uker påklages til Miljødirektoratet etter forvaltningslovens §§ 28 og 29. Eventuell klage sendes til Fylkesmannen.

Med hilsen

Ørnulf Haraldstad (e.f.)
miljøverndirektør

Per Ketil Omholt
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.
Saksbehandler: Eivind Hellerslien, tlf.: 38 17 62 11

Kopi sendt som e-post av saksbehandler:

- Kommunene i Aust-Agder
- SNO v/ Jon Erling Skåtan, Kristian Eiken Olsen og rovviltkontakter
- Miljødirektoratet
- Fylkesmennene i region 2
- Leder av Rovviltneemnda i region 2
- Agder Politidistrikt (bes videresendt til lokale lensmannskontor)
- Mattilsynet i Rogaland og Agder

Interne kopier:

- fylkesmannen, ass. fylkesmann, miljøverndirektør, gruppeleder artsforvaltning og landbruksdirektør